

איך להתנהג עם אנשים עם מוגבלות

מדריך להתנהגות עם אנשים עם מוגבלויות

- דברי מבוא
- כללי התנהגות כלליים
- מוגבלות ראייה
- מוגבלות שמיעה
- מוגבלות בדיבור
- מוגבלות פיזית
- מוגבלות קוגניטיבית

"עשירית מהאוכלוסייה בישראל הם אנשים עם מוגבלויות".

דברי מבוא

עשירית מהאוכלוסייה בישראל הם אנשים עם מוגבלויות: אנשים עם מוגבלות בהליכה, בראיה, בשמיעה, אנשים קשישים, אנשים המוגבלים נפשית וקוגניטיבית. מדובר בקבוצה לא קטנה של אזרחים שבהעדר נגישות מתאימה לא יכולים לחיות את חייהם במלואם כאזרחים שווים זכויות במדינה. וכשאנחנו מדברים על נגישות אנחנו מדברים גם על נגישות פיזית, כגון חניות נכים, רמפות בכניסה ושירותי נכים, וגם נגישות טכנולוגית ונגישות לשירות. בישראל מקומות רבים מדי אינם מונגשים עדיין והעדר הנגישות הזה מקשה ביותר על אנשים עם מוגבלות ומונע מהם לממש את זכותם להשתלב בחברה ולנהל חיים רגילים כאנשים רגילים מן השורה.

כללי התנהגות כלליים:

אין צורך להירתע מהמראה השונה של בעל המוגבלות, לא צריך לחשוש לדבר אליו בצורה רגילה ולהשתמש במילים כמו להתראות ולהשתמע במידה ואתה יודע שהוא אינו רואה או אינו שומע. יש לדבר בטבעיות ולהציע לו עזרה באדיבות. חשוב לפנות ולדבר אליו ולא אל המלווה שלו. אין לגעת בעזרים שלו ללא רשותו ואין לעזור לו מבלי שהוא נתן לכך את הסכמתו והסביר לאיזו עזרה בדיוק הוא זקוק.

חשוב להבין שאדם עם מוגבלות אינו בהכרח אדם חולה כפי שאדם ללא מוגבלות אינו בהכרח אדם בריא. אדם עם מוגבלות הוא אדם רגיל שיש לו מוגבלות – שלא תמיד היא נראית לעין- ולכן חשוב להתייחס אליו קודם כאל בן אדם ורק אחר כך כבעל מוגבלות, אין צורך להגדיר אותו כבעל מוגבלות ואין צורך לתת לו יחס מיוחד אך כן צריך להתחשב בצרכיו המיוחדים.

מוגבלות ראייה

כללי התנהגות עם עזרים ללקויי ראייה

לקויי ראייה נעזרים לעתים במקל הליכה. אנא הקפידו לפנות אל לקויי הראייה במידה והמקל שלהם מפריע לכם באיזשהו אופן... ושימו לב – לא לגעת במקל ההליכה בעצמכם.

כללי התנהגות עם כלב הנחיה

כלבי נחיה אומנו לאכול אך ורק את האוכל שלהם - לכן אין להגיש להם אוכל כלל. לעומת זאת תוכלו לתת להם לשתות מים, אך רק במידה ובעל הכלב ייתן לכם את הרשות לעשות זאת. במידה ותרצו ללטף את הכלב, בקשו מבעל הכלב רשות לעשות זאת ולטפו את הכלב אך ורק אם נעניתם בחיוב.

לקות ראייה יכולה להתבטא בראייה ירודה, בלקות ראייה, בכובד ראייה והדרגה הקשה ביותר של לקות הראייה היא עיוורון מוחלט. ישנם לקויי ראייה שנולדו עם הלקות הזאת וישנם לקויי ראייה שהפכו לכאלה עקב פגיעה בעין.

כללי התנהגות

אם אתה רואה אדם עם לקות ראייה, שאל אותו אם הוא זקוק לעזרה. הקפד לדבר אליו בצורה ברורה ולתאר לו כל דבר באופן שהוא יוכל להבין אותך. אין טעם כמובן להסביר לו דברים עם תנועות ידיים או לומר לו תלך לשם. עליך לתאר לו את הדברים כך שהוא יוכל לתרגם אותם למעשים ולפעול על פיהם לדוגמה שלב מרפקך בידו - אם הוא זקוק לליווי - ואמור לו: " לפניך מדרגה אחת יורדת ולאחר מכן צריך לפנות שמאלה... ".

מקל לבן הסמל הבינלאומי ללקות ראייה

מוגבלות שמיעה

לקות שמיעה יכולה להתבטא החל בירידה קלה בשמיעה וכלה בחירשות מוחלטת. לקות השמיעה יכולה להיות מולדת או כתוצאה מפגיעה או מחלה.

כללי התנהגות

כשאתה מדבר עם אדם עם מוגבלות בשמיעה קח בחשבון שהוא נעזר בקריאת השפתיים שלך כדי להבין את הנאמר על ידך ולכן הקפד לדבר אליו לאט וברור בסביבה מוארת כשפניך גלויים ומופנות אליו.

אם אתה מעוניין לצוד את תשומת לבו של אדם עם מוגבלות בשמיעה אתה יכול לטפוח בעדינות על כתפו או להדליק ולכבות את האור במידה וזה מתאפשר.

כשאתה מדבר עם אדם עם מוגבלות בשמיעה קח בחשבון שמכשיר השמיעה שלו רגיש לצעקות ויכול לגרום לו לכאב במקרה שתצעק אליו ובכל מקרה הצעקות לא ישמעו לו ברור ולכן אל תצעק.

כמו כן קח בחשבון ששפת הסימנים היא שפה בפני עצמה ואין צורך לדבר עם הידיים.

אל תהסס לבקש ממנו לחזור על דבריו במידה ולא הבנת אותו וזכור כי תמיד אתה יכול לדבר אתו באמצעות כתיבה על גבי נייר או באיפון או במחשב.

הסמל הבינלאומי למוגבלות בשמיעה

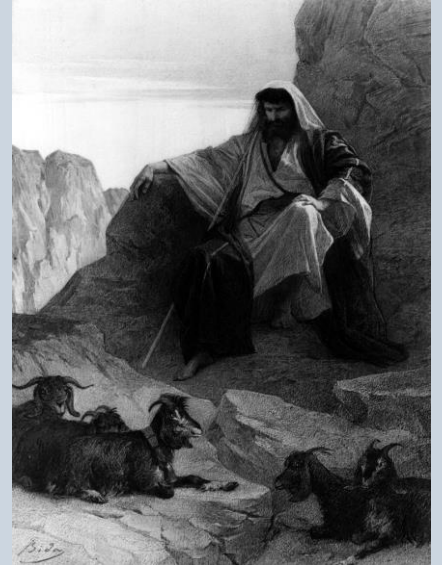
מוגבלות בדיבור

להתאזר בסבלנות ולא לנסות לחשוב במקומו, לדבר בשמו, לזרז אותו... אלא פשוט צריך להתמקד במה שהוא אומר ולא באיך שהוא אומר זאת. במידה ואתה חושש שלא הבנת אותו כראוי אל תהסס לבקש ממנו לחזור על דבריו... הוא רגיל לזאת ולא יעלב ממך.

אנשים עם מוגבלות בדיבור הם אנשים שמגמגמים, מדברים לאט או מדברים לא ברור.

כללי התנהגות

אדם עם מוגבלות בדיבור הוא אדם רגיל שלוקח לו יותר זמן להתבטא, לכן חשוב

על משה רבנו נאמר שהיה כבד פה וכבד לשון

מוגבלות פיזית

מוגבלות פיזית יכולה להגיע לידי ביטוי בתפקוד חלקי או בחוסר תפקוד מוחלט של חלקים בגוף. זה יכול להתבטא בבעיות בגפיים היוצרות מוגבלות בתנועה. ניתן לזהות אנשים עם מוגבלות פיזית על ידי העזרים בהם הם משתמשים כגון כסא גלגלים, קביים, הליכון. ניתן לזהות אותם על ידי צליעה בהליכה או הליכה איטית. ניתן לראות קטיעת איברים, ופרוטזות, אך לא תמיד יש סימנים חיצוניים למגבלה, למשל יש אנשים המוגבלים בתנועה עקב בעיות בלב ובנשימה.

כללי התנהגות

אדם עם מוגבלות פיזית הוא אדם רגיל וזאת טעות להניח שהוא איננו שומע אותך היטב או איננו מסוגל להבין אותך ולנסות לדבר אליו בקול רם מדי ובשפה מתנשאת. יש לדבר אליו בצורה רגילה ולנהוג אתו בצורה רגילה.

אל תהסס ללחוץ את ידו גם אם היא מוגבלת - הוא כבר יכוון אותך כיצד עליך לנהוג. במידה והאדם יושב על כסא גלגלים השתדל לדבר אליו פנים אל פנים ולא מלמעלה למטה, שב על ידו אם הדבר מתאפשר או דבר אתו ממרחק מה.

במהלך השיחה אתו אל תאמר "מרותק לכסא גלגלים" אלא "משתמש בכסא גלגלים" וזאת כדי להדגיש את היכולת שלו ולא את המוגבלות. אל תטפח על הראש או הכתף של אדם היושב בכסא גלגלים.

באם הדבר מתאפשר - הצע כסא לאדם עם מוגבלות בהליכה.

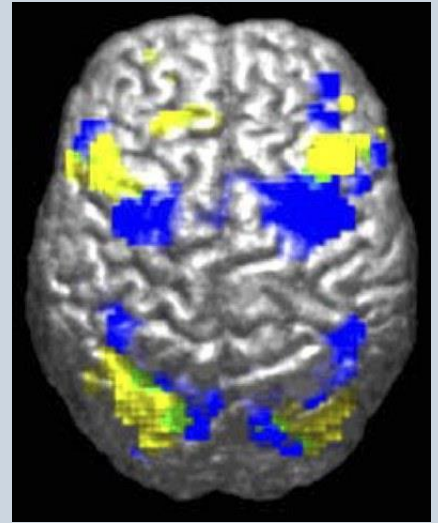
מוגבלות קוגניטיבית

לחזור על דבריך – חזור עליהם. השתדל לנהל את השיחה במקום מבודד מהפרעות חיצוניות. אם מדובר באדם עם פיגור אתה יכול לתקשר אתו גם באמצעות תמונות. אל תציע עזרה רבה מדי.

לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית קשה לעבד מידע חשוב לביצוע פעולות יומיומיות פשוטות. מדובר באנשים עם ליקויי למידה, או אנשים עם רמות שונות של פיגור שכלי.

כללי התנהגות

דבר בשפה פשוטה ברורה ומובנת אך לא בשפת תינוקות. היה סבלני, אם יש צורך

אנשים אוטיסטיים נוטים להשתמש באזורים שונים של המוח (צהובים) למשימת תנועה לעומת הקבוצה השליטה המשתמשת באזורים הכחולים.

סוף

במדריך זה למדת כיצד עליך לנהוג עם אנשים עם מוגבלויות. המוגבלות היא בטבעו של האדם וכולנו מוגבלים במידה זאת או אחרת. גם חוסר היכולת להתנהג כיאות עם אנשים עם מוגבלויות הוא סוג של מוגבלות שצריך לדעת להתמודד איתה ולהתגבר עליה.

ניתן לסיכום לומר שאם כל אדם יפעל על פי דבריו של הלל הזקן

"מה ששנא עליך אל תעשה לחברך"

אין ספק כי העולם שלנו יהיה מקום שטוב יותר לחיות בו.

בהצלחה!

CC

מדריך זה הוא חלק מן האתר של המועצה המקומית קרית יערים וניתן להוריד אותו מן האתר בכתובת:
Kiryatyearim.muni.il/negishut/madrachmugbalut.pdf